

Förstudie av området Odasjöslätt i Olofströms kommun

2016-10-05

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Uppdragsgivare

Olofströms kommun

Östra Storgatan 5

Box 302

293 34 Olofström

Kontaktperson: Eva Johansson

Telefon: 0454-93060

E-post: Eva.Johansson@olofstrom.se

Utförare

Naturvårdsingenjörerna AB

Gulastorp 7720

281 92 HÄSSLEHOLM

Kontaktperson: Tuve Lundström

Telefon: 0451-74 88 02

E-post: tuve.lundstrom@naturvard.nu

Organisationsnummer: 556560-8535

INNEHÅLL

1	Uppdragsbeskrivning.....	4
2	Områdesbeskrivning.....	4
2.1	Lokalisering	4
2.2	Fastigheter	5
2.3	Befintliga intressen	6
3	Åtgärdsförslag.....	7
3.1	Dagvatten	7
3.2	Våtmarker.....	7
3.3	Åfåran.....	7
3.4	Restaurering av slätter- och betesmarker.....	7
3.5	Träd och buskar.....	8
3.6	Tillgänglighet.....	8
4	Miljökonsekvenser.....	8
4.1	Flöde.....	8
4.2	Reningseffekter	9
4.3	Biologisk mångfald.....	9
5	Kostnadsbedömning	10
6	Bilder Åtgärdsförslag och skötsel	11

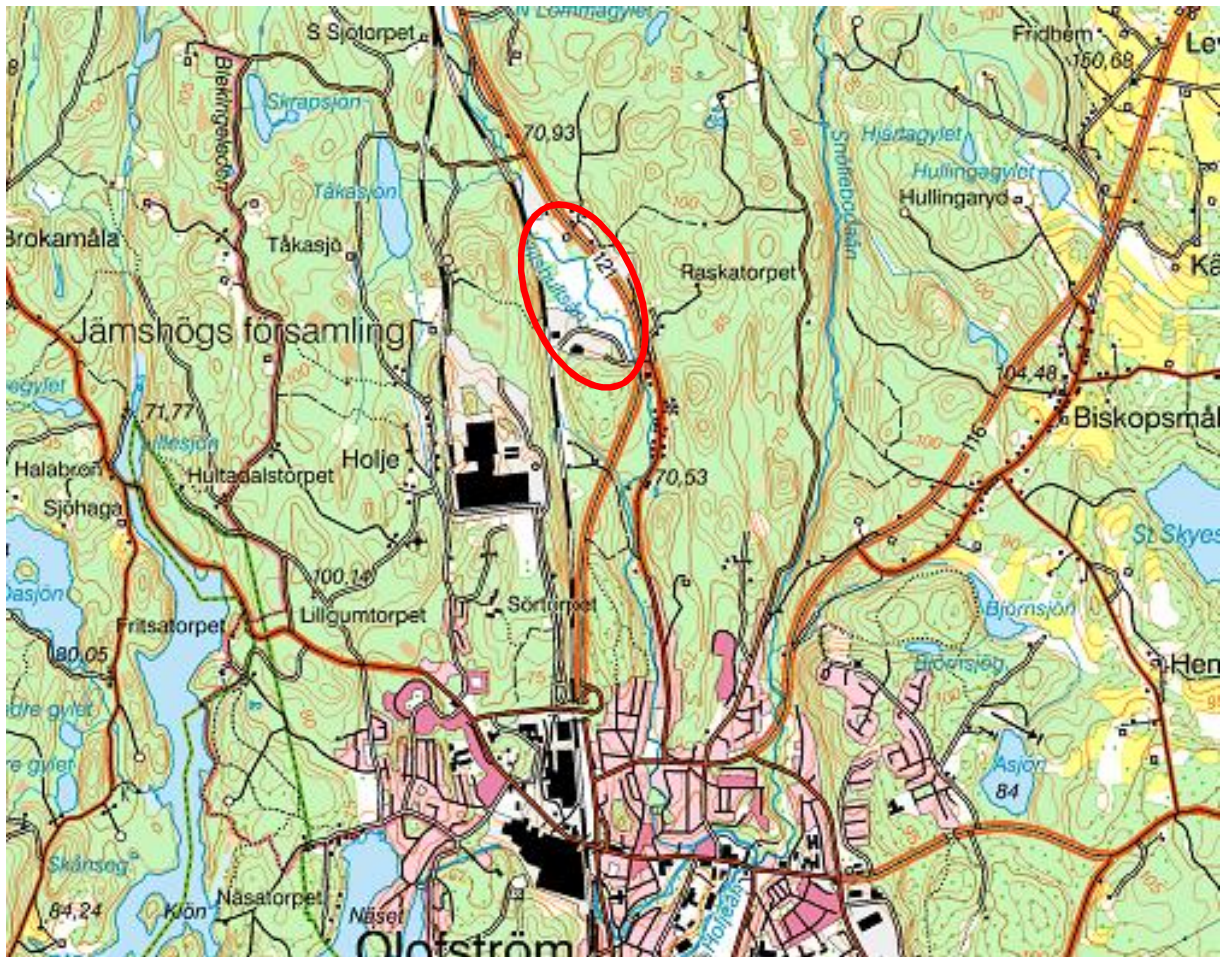
1 Uppdragsbeskrivning

I uppdraget ingår att utreda förutsättningarna för att anlägga en våtmark i området Odasjöslätt norr om Olofström. Uppdraget är en förstudie för området och skall innefatta bedömning av lämplighet och kostnader. I uppdraget skall också ingå att se vilka förutsättningar som finns för att omhänderta dagvatten från angränsande ytor.

Området består av två fastigheter Holje 6:28 och Holje 1:10.

2 Områdesbeskrivning

2.1 Lokalisering

Figur 1 Översiktskarta Röd ring markerar platsen för planerat projekt

Figur 2 Flygbild över utredningsområdet. Två fastigheter ingår i utredningen.

2.2 Fastigheter

Föreslagna åtgärder berör två fastigheter, Holje 6:28 och Holje 1:10, i Olofströms kommun. Fastighetsägare är Olofströms kommun till Holje 6:28 och till Holje 1:10 är det en privat markägare. Dagvatten är inkommande från andra fastigheter som finns inom detaljplaneområdet som ansluter till utredningsområdet.

2.3 Befintliga intressen

Inom området finns följande intressen i eller i anslutning till området:

Detaljplan

Plan i sydväst: Odasjöslätt Holje 116:1 från 1977-08-01

Plan i norr: Industriområde inom Holje 116:37 från 1987-05-21

Naturresevat

Söder om området finns Holje naturreservat bildat 2002. Detta är också Natura 2000 habitatområde.

Våtmarksinventeringen

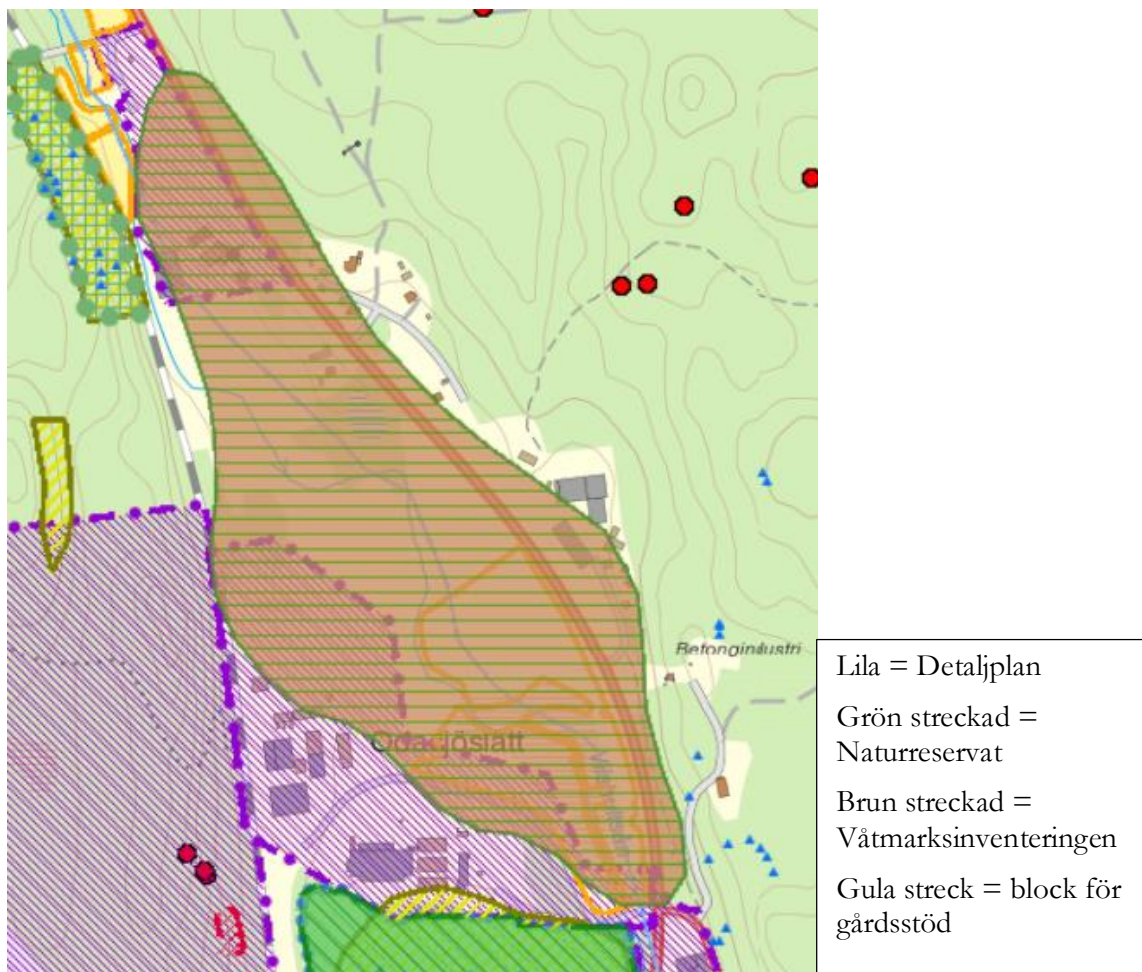
Området finns med i våtmarksinventeringen som Mader 3 km N Olofström.

Gårdsstöd

Det finns två block på ca 5,8 ha som är stödberättigade för bete i området.

Vattenförekomst

Vilshultsån rinner genom området. VILSHULTSÅN: Skräbeån – Hårdahult SE625157-141733. Klassad till Måttlig ekologisk status.

Figur 3 Utdrag LST GIS

3 Åtgärdsförslag

3.1 Dagvatten

Det föreslås en mindre dagvattendamm på respektive sida om ån. Båda dammarna skall ta emot vatten från respektive två dagvattensystem och skall konstrueras med oljeavskiljande funktion. Storlek ca 1000-2000 m³ för respektive sida. Dessa dammar utformas så att de väl smälter in i landskapet och får ett naturligt intryck. Det kan med fördel göras djupare delar vid inloppen som sedimentfällor. Detta för att dagvatten normalt innehåller mycket sand och partiklar och då kan dessa lägga sig i sedimentfällan. Det underlättar också underhållet på sikt. En sedimentrensning kostar ca 8-15 000 kr och sen kan kostnader tillkomma för hantering av sedimentet beroende på kvalitet.

3.2 Våtmarker

Två våtmarker föreslås anläggas i området, en på västra sida om ån och en på östra sidan om ån, ungefär mitt i området. Storleken föreslås vara ca 0,5 ha stor på varje våtmark. Det föreslås vara en sidovåtmark där vatten tas in genom ett öppet inlopp och släpps ut genom öppet utlopp. En tröskel anläggs i respektive in- och utlopp så att vid lågflöde går allt vatten i ån och vattennivån i våtmarken hålls högre än vattennivån i ån vid lågflöde. Det föreslås också att två mindre grodvatten anläggs som är ca 500 m² stora i området. Dessa skall vara grundvattenförsedda och inte stå i kontakt med ån. Dessa vatten blir då snabbt uppvärmda på våren och gynnar då groddjur och salamandrar.

3.3 Åfåran

Den gamla sträckningen av åfåran återställs norr och öster om våtmarken samtidigt som den nuvarande sträckningen behålls. Då bildas två öar i ån samt en intressant flödesmiljö i ån. På fastigheten 1:10 kan en återställning av gamla åfåran göras med samma metodik som ovan.

I den nedre delen av området, framförallt sista 200 meterna innan bron, skall återställning av åfåran ske med sten och block för att återskapa en bra bottenstruktur som gynnar bottenfauna och fisk.

Generellt skall alla träd som finns i anslutning till åfåran behållas. Träden fyller flera viktiga funktioner som beskuggning, insektsproducenter och lövnedfall i ån. Detta tillsammans gynnar alla insekter och fisk som finns i ån.

3.4 Restaurering av slätter- och betesmarker

I nuläget betas ca 6 ha av områdets södra delar. Förslagsvis restaureras en större del av marken på både östra och västra sidan om ån. Detta görs genom att röja bort en del träd och buskar samt att ytfräsa området för att minska tuvigheten. Man behöver också återställa vissa diken inom området för att kunna bedriva slätter. Den norra delen av marken bör kunna användas som slätteräng som kombineras med efterbete. En slätteräng slås av tidigast i juli månad. Slätterängarna har oftast en mycket hög biologisk mångfald och gynnar många växter. Det är mycket viktigt att dessa inte plöjs, besprutas eller göds. Slätterängarna får tillräckligt med näring från vattnet som översvämmar ytorna. Slätter och uppsamling genom rundbalspressning bör kosta ca 2-3 000 kr per ha och år.

På västra sidan bör ca 3 ha slätteräng kunna återställas och på östra sidan ungefär samma storlek. På fastigheten 1:10 kan 0,3 ha återställas på västra sidan och ca 2,3 ha på östra sidan om ån. På den östra sidan är ca 2 ha i drift som vall i nuläget.

Hela området skall stängslas in för att möjliggöra bete. Det är lämpligt att dela in i olika fällor då t.ex. ängsmarken som skall slåttas skall efterbetas först i juli och framåt medans vissa områden är tillgängliga för bete tidigare på säsongen.

3.5 Träd och buskar

I området finns det relativt mycket träd och buskar p.g.a. igenväxning. Det är löv som björk, asp, gråvide, m.m. som dominerar. Vid en restaurering av området som beskrivs ovan så skall vissa delar huggas och röjas, vissa delar skall gallras och vissa skall lämnas orörda.

Det som föreslås lämnas orört är alla träd som står i direkt anslutning till åfåran. Dessa träd har betydelse för åfåran (se pkt 3:3). Sen är det ett område i nordöstra delen av fastigheten 6:28 som också föreslås lämnas orört. Detta område ligger i anslutning till åfåran.

Det finns tre områden på 6:28 som föreslås gallras. Det är ett område i nordväst, sydväst och ett i sydöst. Dessa skall gallras med syftet att skapa en mindre hagmark som sedan kan betas.

I de områden som föreslås till restaurering av slätteräng samt våtmark skall alla träd och buskar röjas bort.

3.6 Tillgänglighet

Det finns ett önskemål om att anlägga en mindre parkeringsplats i södra delen. I anslutning till parkeringsplatsen skall ett utsiktstorn anläggas som skall vara tillgänglighetsanpassat

4 Miljökonsekvenser

4.1 Flöde

Området fungerar redan idag som ett översvämningsområde i Vilshultsån. Detta är en mycket viktig och värdefull funktion som gynnar framförallt nedströms. Det är ett välkänt faktum att översvämningsfrekvenserna ökar rent generellt kring våra vattendrag. Detta beror på många orsaker som t.ex. ändrad regnfrekvens, dikning och dränering av skog och åkermark, avledning av dagvatten, m.m. Tyvärr har denna typ av områden som Odasjöslätt representerar oftast dikats ut och åfåran har sänkts så att översvämningsfunktionen har försvunnit. Detta har inneburit att översvämningsfrekvensen ökar nedströms. Att bevara och återställa denna typ av områden har stor betydelse för vattenregimen i vattendragen.

För detta område så kommer det att vara oförändrat läge vid lågflöden. Vid medelflöden kommer det att vara ett trögare system då sten och grusutläggningen i nedre delen av fåran gör att det blir mer motstånd i vattendraget. Detta gör att området översvämmas lite oftare och detta ger en flödesutjämnande effekt för vattensystemet. Vid högsta högflöden är ändringen marginell för utrymmet för dessa flöden lämnas oförändrat. Detta görs för att bl.a. väg och VA-system inte skall påverkas negativt. Dessutom finns volymen i våtmarken och den utökade åfåran som reservvolym vid höga flöden.

4.2 Reningseffekter

Både dagvattendammarna och våtmarken kan antas ge en reningseffekt på olika vis.

Dagvattendammarna har en effekt på kväve, fosfor, suspenderat material, metaller och oljor. Det krävs dock ett underhåll och tillsyn för att få ut bästa möjliga effekt. Beroende på konstruktion så behövs en sedimentrensning minst vart 5:e år. Det behövs också tillsyn årligen att allt fungerar som det skall. Företagen som har sina dagvattenytorna anslutna skall också vara medvetna om hur systemet fungerar för att veta hur man agerar vid t.ex. en olycka med utsläpp till dagvattensystemet.

Våtmarkens viktigaste reningseffekt är rening av biologiskt material (humus) som kommer via ån till våtmarken. I våtmarken kan det brytas ner och halterna reduceras i systemet. Näringsstatusen i Vilshultsån är relativt god med låga fosforhalter. Därför kan man inte räkna med att våtmarken renar särskilt mycket fosfor. Våtmarken kan antas rena en viss del kväve (ca 50-200 kg/år).

4.3 Biologisk mångfald

Vissa delar av området är under igenväxning och är på väg att lämna åker och beteslandskapet. Det är träd och buskar som tar över och markfloran ändrar sig till mer enahanda arter som tuvtåtel och älgört. Inom ett tiotal år kommer området att domineras av buskar och träd på de ytor som inte brukas.

Om man skall restaurera ytorna så de kan användas till bete och slåtter så måste man ha en långsiktig plan för hur och vem som skall sköta ytorna. Miljöstöden för skötsel är på 5-års avtal så det är den minsta framförhållningen man behöver ha.

Det är också viktigt att man har en tydlig plan för hur man sköter ytorna. Detta har stor betydelse för det biologiska utfallet hur man sköter området.

Om man väljer att restaurera en del ytor kommer man att få en ändring av markfloran. Det är alltid svårt att säga vilka arter som återkommer efter en restaurering. Det är alltid intressant att se om det finns gamla inventeringar som visar vad som fanns längre tillbaka för detta ger en hint om vad man kan förvänta sig. Vegetationstyperna tuvtåtel-fuktäng och gräs-lågstarrfuktäng med arter som ängsvädd, ältranunkel, kärrviol, hirsstarr och blodrot är inte ovanliga i denna typ av översvämningsängar.

5 Kostnadsbedömning

Uppskattade kostnader redovisas i nedanstående tabell. Kostnaderna är bedömda kostnader som endast grundar sig på uppskattade förutsättningar, storlekar och metoder.

Tabell 1 Kostnadsbedömning

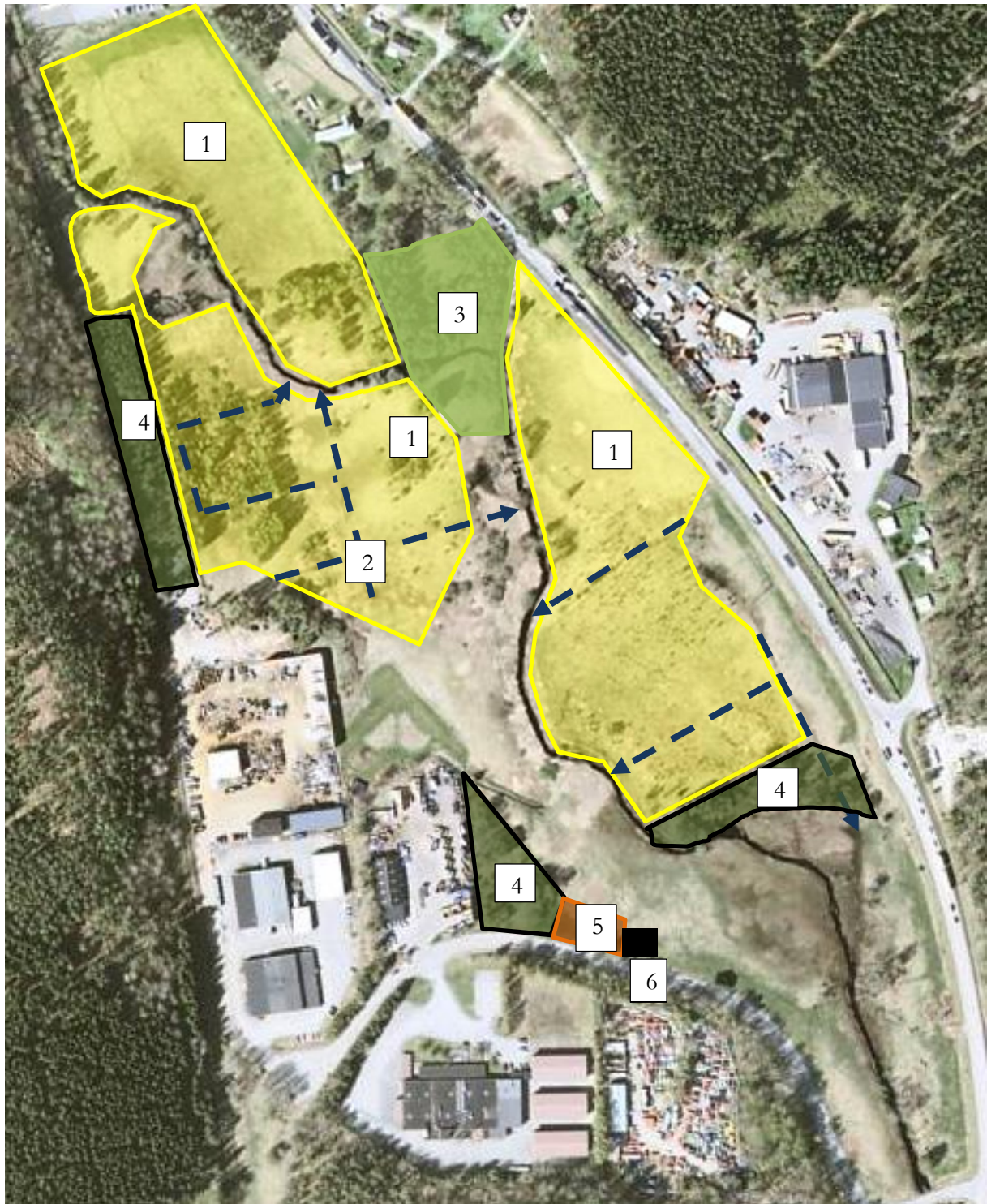
Beskrivning	Mängd	Bedömd kostnad
Dagvattendammar	2	250 000 kr
Våtmark	2	600 000 kr
Grodvatten	2	50 000 kr
Å-ändring	3	200 000 kr
Sten och grus i ån	1	100 000 kr
Rensning diken	5	50 000 kr
Huggning träd och buskar	1	50 000 kr
Restaurering av ängarna	1	200 000 kr
Staket	4 km	200 000 kr
Parkering	1	50 000 kr
Utsiktstorn	1	150 000 kr
Detaljprojektering	1	150 000 kr
Summa		2 050 000 kr

6 Bilder Åtgärdsförslag och skötsel

Figur 4 Vattenvårdsåtgärder.

1. Återställning av åfåra. 2. Våtmark. 3. Dagvattendammar. 4. Iläggning av sten och block. 5. Grodvatten

Figur 5 Restaurering av äng, åtgärder träd och buskar samt tillgänglighet.

1. Restaurering av äng. 2. Restaurering av diken. 3. Orörd skog/ buskmark. 4. Skog som skall gallras. 5. Parkering. 6. Utsiktstorn tillgänglighetsanpassat.

Figur 6. Planerad skötsel

Gröna områden = endast bete. Rosa områden = Slätter med efterföljande bete. Undantaget är planerade vattenytor inom området.